

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	0	4	3	2
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	2
---	---	---	---

**Bachelor of Arts (FYUP) 2nd Semester
(2055)**

PHILOSOPHY (In all Mediums)

Paper : Logic

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **FIVE** questions in all by selecting **ONE** from each unit. Question No. 9 is compulsory. All questions carry equal marks.

UNIT—1

1. Examine the concerns of Logic as a science of Reasoning.
2. Discuss the fundamental Laws of Thought forming the fundamental ground of Logic.

UNIT—2

3. Explain the concept of Term-s in Proposition duly explaining its denotation and connotation.
4. Explain the Square of Opposition of Propositions by enunciating all the rules pertaining to each of the relation between the propositions.

UNIT—3

5. Explain the concept of Syllogism duly enunciating the fallacies it would commit.
6. Show the Truth Table for the following :
 - (a) $P \cdot [(-Q \supset \sim P) \vee (P \cdot Q)]$
 - (b) $(\sim P \vee Q) \supset (\sim Q \vee P)$.

UNIT—4

7. Write an elaborate note on the difference between Deduction and Induction.
8. What do you understand by Scientific Induction ? Discuss.

UNIT—5

9. Answer any **NINE** of the following :—
 - (1) Definition of Logic.
 - (2) Define Reasoning.
 - (3) Explain Validity.
 - (4) What is an argument ?
 - (5) What is Induction ?
 - (6) Define Deductive Reasoning.
 - (7) What is meant by Inference ?
 - (8) Any two fallacies of Syllogism.
 - (9) Explain the difference between Connotation and Denotation.

- (10) What is meant by Causation ?
- (11) Explain Law of Excluded Middle.
- (12) Explain the Rule of Sub Contrary.
- (13) Explain the Rule of Contradiction.
- (14) Explain the symbols used in the Truth Table.
- (15) Explain Venn Diagram.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्न हल करें। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें। प्रश्न संख्या 9 अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

यूनिट-1

1. तर्क के विज्ञान के रूप में तर्क की चिंताओं की जाँच करें।
2. तर्क के मूल आधार को बनाने वाले विचार के मौलिक नियमों पर चर्चा करें।

यूनिट-2

3. प्रस्ताव में पदों की अवधारणा को उसके निर्देशन और अर्थबोधन को स्पष्ट करते हुए, समझाए।
4. प्रस्तावों के बीच प्रत्येक संबंध से संबंधित सभी नियमों को स्पष्ट करते हुए, प्रस्तावों के विरोध के स्तर की व्याख्या करें।

यूनिट-3

5. न्यायवाक्य की अवधारणा को स्पष्ट करते हुए, उन भ्रांतियों को स्पष्ट करें जो इससे उत्पन्न होती है।

6. निम्नलिखित के लिए सत्य सारणी दिखाएँ :

(a) $P. [(-Q \supset \sim P) \vee (P \cdot Q)]$

(b) $(\sim P \vee Q) \supset (\sim Q \vee P).$

यूनिट-4

7. निगमन और आगमन के बीच के अंतर पर एक विस्तृत टिप्पणी लिखें।

8. वैज्ञानिक आगमन से आप क्या समझते हैं ? चर्चा करें।

यूनिट-5

9. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ के उत्तर दें :—

(1) तर्क की परिभाषा।

(2) विवेकबुद्धि को परिभाषित करें।

(3) वैधता की व्याख्या करें।

(4) दलील क्या है ?

(5) आगमन क्या है ?

(6) निगमनात्मक तर्क को परिभाषित करें।

(7) अनुमान का क्या अर्थ है ?

(8) न्यायवाक्य की कोई दो भ्रांतियाँ।

(9) अर्थ और निरूपण के बीच के अंतर की व्याख्या करें।

(10) कारण का क्या अर्थ है ?

(11) ਬਹਿਸ਼ਕ੍ਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(12) ਉਪਵਿਧਿਯੋਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(13) ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(14) ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(15) ਬੇਨ ਆਰੇਖ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਤਰਕ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਵਜੋਂ ਤਰਕ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।
2. ਤਰਕ ਦੇ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-2

3. ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਾਓ।
4. ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਰੇਕ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-3

5. ਸਿਲੋਜੀਜ਼ਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਭ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣਗੀਆਂ ?

6. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਲਈ Truth Table ਦਿਖਾਓ :

(a) $P. [(-Q \supset \sim P) \vee (P \cdot Q)]$

(b) $(\sim P \vee Q) \supset (\sim Q \vee P).$

ਯੂਨਿਟ-4

7. ਨਿਗਮਨ ਅਤੇ ਆਗਮਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

8. ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-5

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(1) ਤਰਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।

(2) ਵਿਵੇਕਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(3) ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(4) ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਕੀ ਹੈ ?

(5) ਆਗਮਨ ਕੀ ਹੈ ?

(6) ਨਿਗਮਨਾਤਮਕ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(7) ਅਨੁਮਾਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(8) ਸਿਲੋਜੀਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਭ੍ਰਾਂਤੀਆਂ।

(9) ਅਰਥ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(10) ਕਾਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(11) ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਮੱਧ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(12) ਉਪ-ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(13) ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(14) ਸੱਚ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(15) ਵੇਨ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।